

KMETSKI LIST

Izhaja vsako sredo. Naročnina: letno 30 Din, polletno 15 Din, za inozemstvo letno 50 Din. Inserati po tarifi. Pismenim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Rokopisi se ne vračajo. Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in uprava je v Ljubljani v Kolodvorski ul. št. 7. Telefon inter. št. 32-59. Račun pri poštni hranilnici št. 14.194.

Za kmetško skupnost

Kmetško misleči ljudje smo vedno bili in smo za narodno skupnost. Nismo torej razredno gibanje, ampak splošno narodno, ker ne izključujemo iz svojih vrst nobenega stanu in nobenega sloja, ki je voljan delati in priznava, da brez dela ni pravice do življenja.

Zakaj — kmetški?

Če je tako, utegne reči ta in oni, čemu potem vzdevek »kmetški« in odkod stalno poudarjanje kmetstva?

Popolnoma naravno: Kmetstvo je pri nas idejen pojem, poudarek spoznanja, da je kmetško delo mozeg vsega življenja, da je kmetško delo tista osnovna celica, iz katere črpa svoje sile vsa človeška družba.

Iz tega spoznanja naravno izvirajo tudi zahteve po pravicah, ki jih danes kmetški človek ni deležen, vsaj ne v taki meri, kakor mu to po njegovem pomenu gre. In te pravice uveljaviti in izvojevati, to je naloga kmetškega gibanja, ne pa morda borba proti drugim stanovom in slojem. Kmetstvo namreč razcepljene in razdrobljene dele in delce naroda spaja in druži v celoto, nikoli pa jih ne razdvaja. Prav zato je kmetstvo tudi več kot politična stranka in zaradi tega svojega položaja nikoli ne more zapasti v nizko, plehko in profitarško partizanstvo.

Boj proti močvari

Mi se jasno zavedamo in ne tajimo, da je javno življenje danes marsikje podobno močvari, polni razkroja, gnitja in strupov. Blazna borba za oblast, zločinska spekulacija z narodnimi težnjami in ideali, podlo izkoriščanje socialnih gesel in podmen v osebno korist lažnivih in samozvanih ljudskih tribunov in voditeljev (duce, Führer), to je značilnost naše dobe.

V obupni borbi potapljačih se veličin bi nekateri radi to blato nametali na naš pošten kmetški obraz. Radi bi nas pokazali v skrivljenem zrcalu in v taki luči, ki se je sami zaman skušajo otresti. Z besnostjo steklih zveri grizejo zdaj tovariša senatorja Puelja, zdaj tovariša poslanca Mravljeta, zdaj naše kulturne, drugič spet naše politične ustanove.

Ne stranka, ampak narod

V svoji boleštni zagrizenosti ti ljudje čisto pozabljajo, da je javno delo povsod in edino — služba narodu. Stranke se v tem delu ustanavljajo samo zato, da je mogoče službo narodu laglje vršiti po organiziranih enotah. Nikdar in nikoli ni torej v javnem življenju stranka sama sebi namen, ampak je le sredstvo v popolnejši dosego resničnega namena: korist naroda in države!

Zato tudi vedno opazujemo pri nas in zlasti še zunaj v svetu, kjer je politično življenje bolj razvito, politična zrelost višja in državljanska zavest globlja, da se mora stranka s svojimi

strankarskimi interesi umakniti, kakor hitro to zahtevajo višji narodni ali državni interesi.

Povsod po svetu je to pravilo in neizbežna dolžnost posameznih voditeljev strank. Če ne upoštevamo tako zvanih avtoritarnih držav, kjer sploh ni mogoče govoriti niti o osebni niti o državljanski svobodi, in se ozremo po velikih demokratičnih državah, v Francijo, Anglijo in Ameriko, vidimo, da tam vsakdanje javno življenje našo trditev potrjuje. Še več, isti ljudje, ki vprav slovenskim kmetškim politikom tako radi očitajo breznačelnost, nam na drugi strani na vsa usta zatrujejo, kako vzgledni so javni delavci v teh državah.

Žaba se napihuje

Bog pomagaj, vendar ne moremo drugače, kakor da brez ozira na levo in desno govorimo resnico. Naše kmetško gibanje je od svojega početka do danes ostalo dosledno kmetško, to se pravi: zastopalo je in zastopa kmetške interese in v njih ter z njimi skuša interese drugih slojev povezati v vsenarodno celoto. Kako se naj to zgodi, je sproti odvisno od političnega položaja, ki narekuje taktiko dela in izbiranje zaveznikov.

Naša premočrtnost, dosledna zvestoba v službi naroda, ne da miru ljudem, ki javno delo seveda precej drugače pojmujejo kakor mi.

Medtem ko nam je kmetški narod in njegov blagor vrhovni zakon, ki mu vedno podrejujemo strankarske in osebne interese, žive na svetu tudi ljudje, ki jim je stranka in po njej osebna korist edini cilj in zato pravijo, da mora nared služiti temu. Za ta svoj cilj žrtvujejo ti ljudje vse, samo ne svojih žepov in stranke, v kateri vidijo korita zamaščobo, s katero se rede. Vežejo pa se na desno in levo, kadarkoli se jim to zdi potrebno in kadarkoli pričakujejo iz kake, pa bodi še tako protinaravne zveze osebostrankarskega profita.

Mirno in brez vsake jeze vprašamo (pa ne morda nje, ampak narod):

Odkod imajo ti čudni ljudje pravico, očitati poštenim ljudem grehe, ki so lastni samo njim?

Naš kmetški narod je te prevečane špekulante že zdavnaj odklonil in samo čaka in se bori za trenutek, ko bo to svojo obsodbo lahko z vso odločnostjo ponovil in potrdil. Narod ve, da so to žabe, ki se napihujejo, žabe, ki se pa v zlic svoji napihnjenosti v smrtni grozi boje trenutka, ko bo padla nanje težka roka maščevalne usode — narodove jeze!

„Po njih delih jih boste spoznali“

Marsikaj je po slovenskih gajih čudnega in nerazumljivega. Naši nasprotniki vseh barv se ponašajo čisto spremenjeno. Vprašamo se pa, s kakšno pravico? Kje je narod, če ne na kmetih? Kdo je naroden, če ne tisti, ki skuša slovenskemu

človeku ohraniti njegovo zemljo, utrditi njegovo gospodarsko samostojnost in neodvisnost in mu s tem zagotoviti pogoje za kulturno samobitnost in narodni razvoj in razmah?! Narodnost ni samo beseda, ki bi jo človek lahko po potrebi uporabil ali spet zavrgel, ne, narodnost je mnogo več. Narodnost je duhovna podoba, je vsebina etičnih in kulturnih osobin gotovega dela človeške družbe. In teh osobin ni mogoče samovoljno spreminjati niti ne zdaj poudarjati, zdaj zatajevati, ampak jih je treba priznavati, gojiti in brezkompromisno dvigati in izpopolnjevati.

Glejte, kako pa delajo naši nasprotniki? Iz tujine si izposojajo ideje, v tujini iščejo potrdila o pravilnosti ali nepravilnosti svojih nazorov. Ali je to narodno? Ali je to slovensko? Ali je to jugoslovansko? Ne, to je polutanstvo, mešanstvo. Po besedah katoliškega škofa Mahničja pa recimo tudi mi: »Polutan je nesposoben za vsako preporodno akcijo.«

Če nič drugega, je škof Mahnič vsaj to povedal popolnoma točno in dalekovidno. S svojimi besedami je pred pol stoletjem pokazal današnji čas in mi lahko k temu opozorimo samo še na svetopisemske besede: »Po njih delih jih boste spoznali!«

Narod bo govoril

Slovenski kmetški ljudje smo te »prijateljce naroda že zdavnaj spoznali po njih delih in vemo, da jim bo narod odredil primeren prostor. Po naših vaseh ljudje dan za dnem vidijo, kako njegovi »prijateljci« izkoriščajo v svoje strankarske osebne namene vse, od kmetškega imena in zunanjih znakov do kmetških prireditev.

Čudovito, kakšna idejna zmeda vlada pri teh ljudeh, hkratu pa značilno, kakšna revščina na domislekih. V trenutku, ko ljudem ne zaležejo več groznje in jih ne premamijo obljube, sežejo z brezvestnostjo skvarjenih izkoreninjencev in si prilaščajo vse naše ter ponujajo ljudem za svoje.

To pa je dokaz, kako bistveno manjka tem ljudem vsega, kar mora vsebovati vsako resnično narodno gibanje: Neomahljivo človečanstvo in iz njega izvirajoča nacionalnost pa živa vera, da je pošteno delo v skladu z božjimi in človeškimi zakoni ter zato — zmagovito!

Kjer pa tega ni, tam ni narodnega dela, tam ni ljudskega dela, tam tudi ni vere, ki bi dvigala, ampak so kvečjemu okovi, ki utesnjujejo.

Mi take okove odločno odklanjamo, ker smo po zemlji, ki iz nje rastemo, povezani z nebom, kamor dvigamo svoj jasni pogled v borbi za resnico in pravico.

Zato pa tudi vemo, da je naša pot prava, da vodi k zmagi, ki bo kmetškemu narodu olepšala sedanost in zagotovila jasno bodočnost.

Zakaj propadajo vaše družine?

Zadnja leta se je pri nas neverjetno razširilo mazaštvo, ki je zahtevalo že številne človeške žrtve. Zlasti mu zapadajo žene socialno šibkih slojev in dekleta, ki jih je življenje opeharilo za njih sanje in se v pričakovanju nezakonskega otroka ustrašijo sramote.

Poročila o žrtvah mazaštva prihajajo redno iz raznih krajev Slovenije in je težko reči, kje je ta nadloga najbolj razširjena. Najbolj menda zadenemo resnico, če rečemo: povsod. Številni procesi in obsodbe, pogosti smrtni primeri žena in deklet v najlepših letih nam to zgovorno potrjujejo. Pri tem pa moramo upoštevati, da varnostnim oblastem ne pridejo vsi primeri na uho in da se mazaštvo tudi ne konča vselej s smrtjo. Mnogo, premnogo je primerov, kjer smrt kot posledica mazaškega poseganja ne nastopi takoj, ampak šele po dolgotrajnem, često večletnem hiranju uboge žrtve. O vseh takih in podobnih primerih oblast ne izve nič in bi nam zato tudi uradna statistika, ki bi jo kdo sestavil, ne mogla pokazati resnične slike. Dejstvo pa je, da nam ta pojav razkrajja narodno življenjsko silo in zato ne bi nikakor smeli površno in kakor z zavezanimi očmi iti mimo njega.

Pred nekako dvema letoma je bilo okrog tega vprašanja pri nas precej hrupa, obilo govorjenja in dosti pisanja, potem pa se je zopet vse poleglo. Zdelo bi se, kakor da je stvar urejena in te rane ni več.

Vsakdanje gledanje resnične stvarnosti nam seveda odkriva vprav nasprotno. Strah pred otroki ni izginil, ampak zavoljo obupnih socialnih razmer, ki vladajo v večini slojev našega naroda, še vedno narašča. Žene, katerih možje ob težkem, živinsko napornem garanju ne zaslužijo niti za pošteno preživljanje ene ali dveh oseb, s strahom in grozo čakajo trenutka, ko se v družino javlja četrti, peti ali šesti član. Ko vidijo, da morajo že otroci, kolikor jih je na svetu, stradati in radi pomanjkanja hirati, je skoraj razumljivo in bi celo rekli, da do neke mere oprostljivo, čeprav še vedno obžalovanja vredno, da otroke sprejemajo le s strahom in nejevoljo mesto z ljubeznijo, ali pa se je njih celo skušajo znebiti. Že čisto naravna materinska ljubezen, ki želi otroku samo dobro, jim narekuje — čeprav zveni ta trditev kot nesoglasje — da drhte za življenje otroka, o katerem vedo, da bo nujno moral samo trpeti in končno žalostno propasti. Posamezne redke izjeme onih, ki so se iz največje bede dokopali do udobnih ali celo vodilnih mest v družbi, jim ne morejo biti v tolažbo. Kajti tako se komaj iz milijonov izlušči — eden! Ker pa je naš zakon tu strog in trd in zdravnik največkrat ne sme strokovno pomagati, ostane taki ženi edina pot — k mazački. Tu ne pomaga nič hrumenje o smrtnem grehu in ne grožnja s kazenskim paragrafom. V podrobni duševni analizi (razčlenitvi) misli in občutkov take matere bi prav gotovo lahko pokazali, da se je odločila — po svojem mnenju — za manjše zlo, ko je šla rajši tvegati lastno življenje, kakor da bi ponovno postala mati. Toda to ni namen tega razmišljanja. Z njim hočemo le opozoriti na okolnost, da v tem vprašanju nekaj v našem družabnem ustroju ni prav in da kliče po zboljšanju.

Brez dvoma je namreč res, da je vsaka odprava zdravega in čvrstega telesnega ploda zločin, ki presega interesni krog posameznika in družine. Saj ne moremo nikoli vedeti, kakšen silen duh bi človeštvu zaživel z novorojenim bitjem. Narava je namreč v tem pogledu še vedno ostala skrivnost. Kljub vsemu napredku znanosti še ne moremo nič zanesljivega reči, po kakšnem ključu deli ljudem zlasti izredne sposobnosti in talente.

Iz tega spoznanja pa se nikakor še ne more roditi obsodba take matere. Že božji nauk pravi: »Ne sodite, da ne boste sojeni!« Kakor povsod, je zlasti tu treba poslušati ta glas in vestno preiskati vse okolnosti ter pregledati vse globine, preden se odločimo za — sodbo. V prvi

vrsti moramo — kakor pri vsakem napačnem dejanju — tudi tu poiskati moralnega kriveca teh obžalovanja vrednih zločinov.

Moralni krivec je neizpodbitno človeška družba sama, oziroma njeni vodilni in odgovorni predstavniki.

Na eni strani dovoljuje ta družba kot svetna in tudi kot duhovna oblast najpremožnejšim slojem, ki bi lahko vzdrževali, primerno vzgojili in preskrbeli cele kopice otrok, da odklanjajo otroke. Sistem po enega ali dveh otrok v zakonu pa sistem zakonov brez otrok med premožnimi sloji je naravnost izzivanje socialno šibkih slojev. Kako naj siromaka ne obide misel, da bi se otresel skrbi za otroke, če vidi take vzglede?!

Po drugi strani je zlasti pri nezakonskih materah treba iskati moralnega kriveca vseh zločinov (detomor, odprava plodu in podobno) v tistih vodnikih družbe, ki so z doslednim dolgotrajnim vzgajanjem množic dosegli žalosten sad: Taka mati in otrok sta neusmiljeno izročena sramoti in zlasti otrok mora vse svoje življenje občutiti rojstvo, ki ga vendar ni zakrivil sam, kot neizbrisen madež. Pomanjkanje, sramotenje, splošna beseda in često tudi telesno mučenje (pretepanje, odrekanje hrane in strokovne pomoči) morajo nujno pripraviti mater do popolne duševne zrušenosti. Ali je potem kaj čudnega, če v skrajni zapuščenosti obide ubogo mater

duševni mrak in v njem izvrši dejanje, ki ga v normalnih razmerah ne bi nikdar zakrivila.

Iz tega torej izhaja, da je vse javkanje in larnanje o moralnem propadanju naroda grdo licemerstvo, dokler se družba ne povzpne tako visoko, da bi sama začela razmišljati o vzrokih tega propadanja in jih jela odstranjevati. Prav tako je tudi borba proti mazaštvu le teaterska komedija.

Če hočemo torej tukaj zdraviti, moramo spremeniti celo miselnost sedanje družbe. Hkratu s tem bi se morala spremeniti, izpopolniti in dejanskim razmeram prilagoditi tudi vsa zakonodaja. Vsekakor pa bi bilo nujno potrebno, da ob primerni odgovornosti seveda, dobe večjo svobodo v ravnanju za poedine primere tudi zdravniki.

Najbolj nujna in krvavo potrebna pa je čim širša in popolnejša socialna zaščita in pomoč širokim ljudskim slojem, zlasti kmetškemu in delavskemu življu ter vsem onim stanovom, ki žive res samo od svojega dela — ali kakor pravimo »iz rok v usta«. Mesto bahavih banketov in kričavih slavnosti, ki nikomur ne koristijo in našega ugleda ne povečujejo niti doma niti na tujem, nam je treba socialnih ustanov in domov, iz katerih bi potrebne družine prejemale v stiski pomoč, nezakonske matere s svojimi otroci pa streho, oskrbo in vse, kar je vsaj za skrajno silo človeku potrebno na prvo pot v življenje.

Dokler tega ni, nima družba nikogar pravice soditi in ne deliti plehkih naukov,

Kaj je „Katoliška akcija“?

O »Katoliški akciji« slišimo in beremo vsak dan; pri tem pa nihče ne pove jasno in razumljivo, kaj prav za prav pomeni ta pojem.

Pri nas so nekateri krogi takoj strupeno hudi, kakor hitro kdo le narahlo omeni, da bi utegnila »Katoliška akcija« imeti le količkaj političnega pomena. Takim mislim pa se vzlic temu ne smemo čuditi, ako pomislimo, da je po svetu izšlo že polno razprav, brošur in knjig o vlogi Vatikana v svetovni politiki. Odkar se pojavljajo spori med posameznimi vlada in katoliško cerkvijo, se take razprave še posebno množe.

V zadnjem času posvečajo temu vprašanju vedno več pozornosti tudi angleški dnevni in književni listi. Med drugimi je vprašanje v Italiji sami temeljito proučil tudi angleški publicist I. W. Poynter. Na podlagi njegove študije je v sarajevskem »Pregledu« objavil bivši srbski poslanik in Londonu Jovan Jovanović prav zanimivo razpravo o »Katoliški akciji«, kjer podaja v glavnem tele misli:

Vatikan in Mussolinijeva Italija zastopata stališče, da imata pravico voditi ves svet. Fašistična Italija je sklenila z Vatikanom dve pogodbi, ki sta izravnavali med njima stari spor iz leta 1870. Vkljub temu je prišlo kmalu med njima do nesoglasij radi »Katoliške akcije«. Pa tudi ta prepir je bil v zadovoljstvo obeh poravnani in od tistega časa je Vatikan najbolj vnet zagovornik fašizma in njegov zaveznik v borbi proti levičarskim strankam. Kakšna pa so osnovna načela Katoliške akcije, ki je dele enciklike papeža Pija XI. in s katero hoče sedaj katoliška duhovščina osrečiti vesoljni svet? Temeljna načela »Katoliške akcije« so: 1. Cerkev stremi za tem, da si pribori vladno nad vladami, ker ona ne more biti podrejena svetški oblasti, še manj pa odvisna od nje. 2. Katoliška cerkev ima pravico, da daje zakone, da sodi in kaznuje. 3. Osebna svoboda je nasprotna veri. Poedinec si ne more izbirati vere. Svoboda vesti zavaja človeka v greh. Svoboda mišljenja družbi ni potrebna, ker je izvor zla. Svoboda zborovanja in tiska je prava umska kuga in posvetna oblast jo najpovsod uduši. Katoliška cerkev se ne more nikdar postavljati v isto vrsto z drugimi cerkvami in verami. 4. Cerkev je vse eno, kakšen je vladni sistem. Narodna vladavina sama na sebi ni slaba, samo ako je katoliška vera temelj državne uprave. 5. Ako državni zakoni naspro-

tujejo veri ali rušijo avtoriteto poglavarja katoliške cerkve, je dolžnost vernikov, da se jim ne pokore, in zločin bi bil, ako bi se jim pokorili. 6. Brak (zakon) spada izključno v področje katoliške cerkve. 7. Vzgoja pripada izključno katoliški cerkvi, ker ji je bila izročena po nadnaravnem ukazu Boga samega. 8. Katoliški duhovnik je nedotakljiv.

Taka so torej po mnenju zgoraj omenjenih osebnosti načela »Katoliške akcije«. Ali je v tem kaj političnega ali ne, o tem naj razsojajo naši čitatelji sami. Vsekakor pa iz nje veje ena zahteva, ki je v bistvenem, načelnem nasprotju z duhom vsega, po napredku stremečega človeštva. To je namreč zahteva, da sme katolik samo v toliko samostojno misliti in gledati na svet, v kolikor mu to dovoli papež. Tudi državni oblasti so po tej zahtevi katoliki podrejeni le toliko, kolikor to pripušča cerkvena oblast.

Nočemo glede te zahteve Vatikana podajati nobenih izjav. Prepričani smo pa, da bodo naši čitatelji laglje razumeli marsikatero borbo, če poznajo temeljna načela omenjene vatičanske akcije. Kdor pa kaj razume, bo znal seveda primerno uravnati tudi svoje odločitve in dejanja.

Manevri jugoslovanske vojske

Letošnji manevri naše vojske se vrše v okolici Karlovca in Metlike. Ze pretekli teden so se pričele pripravljati posamezne vojne edinice II. in IV. armade, a proti koncu tedna so že korakali naši pehotni in planinski polki v polni bojni opremi na kraj manevrov.

Pri manevrih bodo sodelovali vsi vojaški rodovi: pehota, artiljerija, tanki, letala itd. Vsi bodo opremljeni z najmodernejšim orožjem.

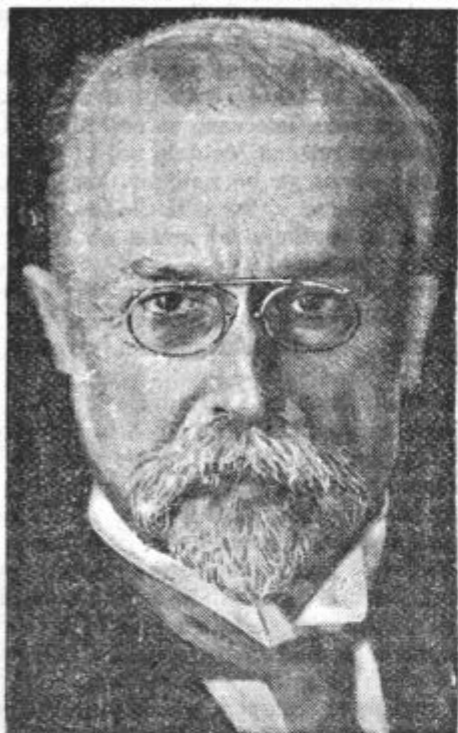
Manevrom bodo prisostvovali vojaški zastopniki zavezniških in prijateljskih držav. Ogledati pa si jih bo moglo tudi ostalo občinstvo. Manevri se bodo končali prihodnjo nedeljo z veliko vojaško parado, ki se je bo udeležilo okrog 50 tisoč vojakov.

Naša hrabra vojska je že do sedaj pokazala, da je vredna naslednica svojih junških prednikov, ki so z nepopisnim požrtvovanjem osvobodili naš narod tujega suženjstva. Morala in nacionalna zavest naše vojske je na višku in varnost naših državnih meja je v sigurnih rokah.

Tomaža Masaryka življenje in smrt

Češkoslovaški narod je z žalostjo, ki se ravna po naši žalosti ob pokopavanju kralja Aleksandra, položil v grob minljivo telo neminljivega duha učitelja, vodnika in državnega poglavarja, Tomaža Masaryka. Masarykovo delo je težko popisati; njegovi nazori o človeku, njegovi pogledi na narod in državo pa so z neizpodbitno prepričevalnostjo pred vsem svetom bili izpričani kot pravi.

Skromen oče in mati sta rodila sina, ki naj bi nadaljeval njihovo revščino. Toda ni vsakemu drevesu usojeno, da bi po kratki življenski dobi posušeno bilo vrženo v ogenj. Tomaž Masaryk je

postal ogromno drevo, čigar veje so se razpletle nad vsem človeštvom in čigar korenine so tesno objele češkoslovaški narod, povezan s staro slavo v novo državo.

Tomaž Masaryk je ljubil revolucijo. Misli, ki so se razpredle koncem osemnajstega stoletja iz Francije po Evropi in posebno male narode zbudile k samostojnemu življenju, so vodile Masaryka v njegovem delovanju.

Temeljna črta, vogelni kamen vsega življenja mu je bilo načelo človečnosti. Ni poznal višjih in nižjih, poznal je le enake; vsak obraz je bil zanj podoba božja, toda nobeden ni bil zanj Bog.

Človečnost naj ureja odnošaje med posamezniki, med narodi, med državami. Priznavanje takega načela izključuje nasilno vladanje po edince nad drugimi, onemogoča prisvajanje nadoblasti, zagotavlja trajen mir. Toda to načelo tudi nalaga borbo zoper vsak poskus, ki bi naj ga porušil.

V službi temu načelu je zahteval narodno svobodo za Čeha in Slovake, ki jih je smatral za en narod z dvojnimi imenom. Svetovna vojna mu je dala priliko, da je podprt od moralno visoko stoječega, gospodarsko dobro pripravljenega in hrabrega ter odločnega naroda mogel zasesti prvo mesto v republiki, v kraju, kjer je njegov oče bil služabnik avstrijskih visokosti.

Demokracija je razpravljanje — to je bilo njegovo geslo v politiki. Njegova država, vzorno urejena, hiteč k vidnim uspehom in nezatajljivemu napredku, je najzgovornejši dokaz veličine demokratske misli. Iz vsega, kar kaže Češkoslovaška republika lepega in vabljivega, odseva zanosnost Masarykove demokracije. Narodne manjšine imajo pod Masarykom več pravic, kakor jih imajo njihovi državni narodi v svojih lastnih domovinah. Ni nasilja, ni gaženja zakonov; ni laži, ki se je tako strašno razpasla v deželah, kjer so zatajena sveta načela demokracije.

Masaryk ni bil katolik. Bil pa je globoko veren kristjan. Zapisal je: resnica zmaguje. Bil

je sovražnik hlimbe, bil je nasprotnik klerikalizma.

Masaryk je bil Sokol. Vsepovsod je poudarjal, da je le sokolska vzgoja sposobna, narod dvigniti k resnici, ga navdušiti za boj zanj in ga povesti k zmagi nad vsem slabim. Sokolske legije so bile duhovni otrok Tyrša; Masaryk je bil njegov duhovni brat in samo z narodom, prepojenim s sokolsko voljo, je mogel svoji domovini postaviti državne meje in vpisati v njen grb preprosto, a večno lepo sporočilo: Resnica zmaguje.

Možje odhajajo, odkoder so prišli. Storjeni iz zemlje se vračajo vanjo. Kar je Masaryku dal duh, pa ostaja in ni zapisano zakonom minevanja.

Češkoslovaška daje grudi svojega največjega moža; spoštljivo se sklanja pred njegovo veličastno podobo človeštva. Mi, slovanska družina, se s tugo poslavljamo od njega in si ga zapisujemo za Vzor, duhovnega Vodjo, oznanjevalca Resnice.

Tomaža Masaryka smrt je samo nadaljevanje njegovega življenja!

Antonu Kogejju v slovo

Pretečeno nedeljo popoldne se je iz mrtvašnice ljubljanske bolnice vršil pogrebni spreved Antona Kogejja, viš. sodega oficijala, ki je služboval 26 let, do junija t. l., v Velikih Laščah, od takrat naprej pa v Mokronogu.

Z neba rosi...

Vzemi zemlja kar je Tvojega...

Težko, presunljivo dojemamo, ob votlih odmevih udarcev prvih grud prsti na krsto žalostno resnico.

Šele sedaj se zavedamo, da to ni bil pri- vid, da to niso sanje, ampak izvršeno delo nenapisanega zakona, ki ga je ustvarila pri- roda.

Mlad mož si bil še. 44 let ni doba, s katero bi imelo nehati življenje dela, pridnosti in dobrega srca. Nesrečno naključje Te je za vedno iztrgalo izmed nas.

Delo, plemenito in dobro srce!

Vse to je bilo posebjeno v Tebi, Tone. Šestindvajset le si delal v Laščah. To je bila dolga doba podvigov, pridnega, ustvar- jajočega dela, za kar nisi prejel drugega pla- čila kot grenko razočaranje.

Okoli zevajočega groba se strinja vrsta pogrebcev. Ni jih mnogo, le najbližji Tvoji so. Z vsakim med njimi Te je vezalo delo: nacionalno, gospodarsko, socialno. Vse za do- bro, vse za korist naroda. Obrazi 26tih let življenja v Laščah, ki si mu bil v mnogih slučajih gonilna sila, so hiteli, da ti izrečejo

zahvalo za storjeno delo, da Ti izročijo zadnji pozdrav...

Mnogo si imel prijateljev, še več znancev, sovražnika nobenega. Tvoja dobra, odkrita duša, je osvojila vsakogar, kdor Te je le en- krat videl. Vedre volje, vedno nasmehjan, si bil iskan ob vsaki priliki. Kdor je potreboval nasvetov, kdor je imel težave — tisoči slu- čajev —, kdor je potreboval tolažbe, vsakdo se je z zaupanjem zatekal k Tebi — dragi Tone.

Bolno so sprejeli Tvoje večno slovo tisti, ki si jim pomagal največ — siromaki. Nisi jim poklanjal darov, saj si sam živel skromno. Dajal si jim dobre in koristne nasvete iz bogate zakladnice dolgoletnih izkušenj. Ko- liko gorja si preprečil, koliko mirnih sprav je doseglo Tvoje blago srce.

Tone!

Nad Teboj se klanjajo rože. Same lepe so, iz domačih gajev.

Kako rad si nosil rdeč nagelj v gumbnici.

Z rožami in solzami se poslavlja od Tebe Tvoja družina, ki si ji bil res ljubeči soprog in oče.

Z njimi se poslavljajo od Tebe Tvoji so- delavci in Tvoj predstojnik iz Mokronoga, kjer si služboval nepolne zadnje tri mesece in si kljub tako kratkemu času pridobil priznanje svojemu delu in spoštovanje Tvoji plemenitosti.

Z rožami se poslavljajo od Tebe vsi oni, ki si jim 26 let delal, pomagal, bodril in to- lažil. Od rož padajo rosne kaplje — solze hvaležnosti in spoštovanja Tvojememu dobre- mu srcu.

Prešla bodo leta...

V hišicah in kočah, raztresenih po Tvoji zemlji, ki Ti je bila življenje, za katero si delal in dotrpel, pa bodo očetje in matere še dolgo pripovedovali svojim malim, da je nekoč v Laščah na sodnji živel in delal zanje dober in blag — gospod Kogejj.

Mir in pokoj Tvoji duši!

Tvoji Laščani.

Tavčarjev spomenik

V nedeljo so v Poljanah pred njegovo rojst- no hišo Ivanu Tavčarju odkrili spomenik.

Slovesnost se je pričela, po raznih intimnih intermezzih, ki so značilni za današnje vzdušje v Sloveniji, pred 9. uro s poklonitvijo ob njegovi grobnici na Visokem, kjer se je zbrala množica gostov in domačinov pa šolska mladina. Govoril je šolski upravitelj Janko Kokalj, v cerkvi pa je med pridigo župnik in pisatelj Fran Finžgar Tavčarja orisal kot pravičnega človeka in veli- kega dobrotnika revežev.

Čeprav je bilo vreme slabo, se je nato pred Tavčarjevo rojstno hišo zbrala velika množica ljudi, ki jih je pozdravil domači župan Ivan De- beljak. Za njim je govoril predsednik Slovenske Maticice dr. Dragotin Lončar, po njegovem govoru pa je izrpnno podal sliko o Tavčarju kot človeku, rodoljubi, politiku in pisatelju profesor dr. An- ton Slodnjak.

Doma in drugod

Nov parlamentarni klub

Narodni poslanci, ki so izstopili iz kluba JRZ in glasovali zoper konkordat, so osnovali v narodni skupščini poseben klub pod imenom »Narodni pokret«.

Klub šteje zdaj 19 članov. Za predsednika je bil izvoljen g. Miloje Sokić. Klub bo ostal še naprej v ostri opoziciji proti vladini politiki in sedanjemu režimu.

Predsednik vojnega sveta, armijski general Milan Milovanović je vrhovni vodja letošnjih, doslej največjih manevrov junaške jugoslovanske vojske. Manevri se vrše ob Kolpi in se jih udeležujeta II. in IV. armada.

Beograjska opozicija

se živahno giblje, odkar je bil dosežen sporazum med vsemi tremi skupinami. Stari Aca Stanojević je prišel v Beograd na konferenco opozicijskih šefov in se nato vrnil v Knjaževac. Tam ga je te dni obiskal g. Miša Trifunović.

Odbor združene beograjske opozicije, ki mu je bila poverjena sestava besedila sporazuma, je marljivo na delu in se sestaja vsak dan na seje.

V Zagreb je prispel zopet znani radičevski prvak dr. Šutej, advokat iz Sarajeva.

Sporazum

Izgleda, da je končno vendarle prišlo med skupinami beograjske združene opozicije do medsebojnega sporazuma in do enotnega gledanja na zahteve dr. Vladimira Mačka, šefa zagrebške opozicije.

Podlaga medsebojnega sporazuma med posameznimi skupinami beograjske združene opozicije tvori svoječasno sprejeta resolucija Davidovičevih demokratov in zemljoradniški predlog o postopku za sprejetje nove ustave in notranje državne preureditve.

Davidovičeva resolucija se postavlja na stališče, da so Srbi, Hrvati in Slovenci trije narodi z izdelanimi zgodovinskimi posebnostmi, ki dajo vsakemu teh treh narodov pravico do suverene odločanja o svoji usodi.

Ta resolucija je naletela svoj čas na hud odpor pri ostalih dveh beograjskih skupinah, a Srbi so jo najodločnejše odklonili neglede na strankarsko pripadnost.

Enako je bil z neugodjem sprejet zemljoradniški predlog o postopku za spremembo ustave. Odklonili so ga radikali in demokrati.

Na drugi strani pa je dr. Maček dobro sprejel tako Davidovičevu resolucijo, čeprav ni bila povsem jasno izražena glede treh narodnih individualnosti in iz njih izviraajočih pravic, kakor tudi zemljoradniški predlog, ki ga je izdelal dr. Milan Gavrilović.

Po odkritju spomenika so pevci zapeli pesem »Bodi zdrava domovina«, nato pa je godba zaigrala državno himno.

Med polaganjem vencev so še govorili ljubljanski podžupan dr. Ravnihar, podpredsednik Ljubljanske kreditne banke g. Jelačin in vseučiliški profesor dr. M. Dolencec.

Presunljivo veličastna pa je bila popoldanska proslava, ko se je svojemu velikemu in zvestemu članu prišel poklonit Sokol, za katerega dopoldne zbog silnih množic ni bilo prostora. Prišlo je več sokolskih društev s prapori, med njimi zlasti Ljubljanski Sokol, katerega dolgoletni starosta je bil pokojnik do konca svojega življenja, pa društva iz Škofje Loke, Zirov, Stražišča, Tržiča, Kranja in Poljanske doline. V krasnem govoru se je oddolžil spominu pokojnega starešina Kajzelj, nakar so Sokoli v imenu svojih edinic položili pred spomenik prekrasne vence. Pri polaganju vencev je pokojnika v prisrčno toplih besedah poveljeval tudi bivši nar. poslanec in njegov sodelavec g. Rasto Pustoslavšek. S Sokoli so prispeli zastopniki številnih narodnih društev in korporacij z venci ter seveda velika množica Tavčarjevih častilcev.

Prej odhodom izpred spomenika so Sokoli navdušeno zapeli zmagovito Himno sokolskih legij, ki je odmevala kakor oznanilo nove dobe širom Poljanske doline.

Ob povratku so vsi obiskali tudi grobnico na Visokem in se poklonili zemskemu ostankom velikega pokojnika. Saj je Tavčar to v polni meri tudi zaslužil, kajti nobena senca, ki kdaj prebne po naši domovini, ne more zakriti granitno čvrste svetlobe njegovih del. In ta so njegov prvi, največji in najčistejši spomenik.

Kraljica na sejmu

V ponedeljek je obiskala s svojim spremstvom prvi mednarodni sejem v Beogradu Nj. Vel. kraljica Marija.

Obiskovalci so jo povsod burno pozdravljali in navdušeno vzklikali njej in ljubljencu naroda, mlademu kralju Petru II. Po enournem ogledovanju sejma se je kraljica vrnila na dvor. Seveda jo je narod tudi pri odhodu navdušeno pozdravljajal.

Kmetijski dolgovi

Na osnovi uredbe o likvidaciji kmečkih dolgov mora država izdati denarnim zavodom za 25% od Privilegirane agrarne banke prevzetih kmečkih dolgov 3% državne obveznice za amortizacijsko dobo 20 let. Poleg tega dobe denarni zavodi v teh obveznicah povrnjeno razliko, ki bo nastala, če denarni zavod ostalih 25% odpisa pri kmečkih dolgovih ne bo mogel kriti s svojimi rezervami in s polovico glavnice. V finančnem ministrstvu računajo, da bo morala država iz tega naslova izdati za 800 do 900 milijonov din nominala teh obveznic. 25 odstotni odpis pri kmečkih dolgovih znaša namreč 600 milijonov, delež, ki bo odpadel na državo pri kritju ostalega odpisa, pa bo znašal okrog 200 do 300 milijonov.

Finančno ministrstvo je že dalo tiskati te obveznice, in sicer za vsoto 200 milijonov din nominala. Te obveznice bodo v kratkem dotiskane, nakar jih bo Privilegirana agrarna banka izročila bankam in zadrugam. Zaenkrat bodo denarni zavodi v teh obveznicah ustrezajoči del terjatve nasproti državi, in sicer približno 20% zneska, ki ga imajo dobiti na osnovi uredbe. Obveznice bodo izročene denarnim zavodom do 1. oktobra.

V Beogradu pričakujejo, da se bodo obveznice trgovale po 40—45 din za 100 din nominala. Po uredbi se bodo lahko uporabile za plačilo davčnih zaostankov do vključno leta 1932, kakor tudi za plačilo dopolnilne prenosne takse do leta 1935. Ker se bodo te obveznice sprejemale za plačilo davkov po nominalnem znesku, pomeni ta določba precejšnjo olajšavo. Deležni pa jo bodo žal oni, ki so malomarno plačevali davke. V Sloveniji je takih davčnih zaostankov zelo malo.

Začetkom tega meseca so se sestali zastopniki vseh treh skupin beograjske združene opozicije in sestavili iz demokratske resolucije in zemljoradniškega predloga o postopku skupen načrt, ki so ga odobrili šefi vseh treh skupin.

S tem sporazumnim načrtom so se pretekli teden odpeljali v Zagreb za letalom dr. Laza Marković, B. Vlajić in dr. M. Gavrilović ter ga predložili dr. Vladimiru Mačku.

Iz poročil zagrebških in beograjskih časopisov se da posneti, da je dr. Maček sporazum beograjske združene opozicije odobril in tudi sam pristal nanj.

Iz časopisnih vesti je razbrati, da gre za zdaj le za načelen predhodni sporazum in bo treba vse poglobljeno še izdelati.

Beograjski zastopniki so se iz Zagreba za letalom vrnili in takoj obvestili o zagrebškem uspehu svoje šefe. Istočasno so se lotili podrobne izdelave sporazuma. To delo naj bi bilo še ta teden končano in ga bo nato dr. Maček, ki se mudi za tri tedne v Rogaški Slatini, podpisal.

Združena opozicija bo izdala ob tej priliki tudi proglas na narod.

Po dolgoletnih razgovorih se zdi, da se bo vendarle rešilo ono vprašanje, ki je vsa leta mučno ležalo na jugoslovanskem javnem življenju.

Slovenski kmetje so najtežje občutili nesporazum, ki je obstojal med Srbi in Hrvati. Zaradi tega nesporazuma ni moglo priti do vsedržavnega kmetjsko socialnega gibanja. Pravice kmetjskega stanu in njegovi interesi so bili ravno v času plemenskega spora najbolj teptani.

Nihče si ni bolj želel sporazuma kot slovenski kmet. Pa tudi hrvaški in srbski kmet nista drugače mislila. Saj se njima tudi ni boljše go-dilo. Iz enakega dela in trpljenja izviraajo enake težnje. Težnje po miru in sporazumu.

Mi smo že za časa pomladanske proračunske razprave ob vsaki priliki naglasili, da bomo pozdravili sporazum, kdorkoli ga bo izvedel. Obljubila ga je sedanja vlada. Mi smo jo pozvali in ravno tako naši poslanci v parlamentu, da naj ne odlašajo za rešitvijo hrvaškega vprašanja, ker je to najvažnejše notranje politično vprašanje in najvažnejši del njene izjave pred parlamentom.

Enak poziv so naši poslanci iz JNS naslovili tudi na beograjsko združeno opozicijo. Upravičeno so od nje zahtevali in pričakovali, da bo svoja dolgoletna pogajanja in razgovore z Zagrebom nazadnje končala z uspehom.

Čeprav stojimo slovenski kmetje na stališču, da je mogoče vsa naša socialna, gospodarska, kulturna in tudi narodna vprašanja najbolje rešiti le na pravilno razumevani jugoslovanski podlagi, smo vendarle rekli, da bomo odkritosrčno pozdravili vsak sporazum, ki bi izhajal tudi z drugačnega stališča. Prepričani smo namreč, da brez trdne povezanosti in sloga jugoslovanskega kmetstva ne bo mogoče doseči pravega in trajnega zboljšanja ter napredka celokupnemu jugoslovanskemu narodu.

Tako kmetjsko povezanost, slogo in skupnost nam bo omogočil še le sporazum s HSS, sporazum s Hrvati.

Želimo le, da bi prišlo do resničnega sporazuma, do sporazuma v vseh onih vprašanjih, zaradi katerih se Hrvati že devet let ne udeležujejo na skupnih državnih poslih, in zaradi katerih so se zaprli v svoje hrvaške meje in se za ostale razmere sploh niso zanimali.

Ta sporazum pa sme biti tak, da bomo zadovoljni z njim tudi Slovenci in da bo Jugoslavija še močnejša in trdnjša kot je danes.

Za zdaj prave vsebine sporazuma še ne poznamo, ker njegovo besedilo še ni bilo izročeno javnosti. Zato svoje končne sodbe o tem sporazumu seveda ne moremo reči in radi tega samo s popolno iskrenostjo naglašamo, da vedno odkrito pozdravljamo vsak sporazum, ki bo v korist narodu in državi. Če je sedanji sporazum tak, mu veljaj naš poštenj pozdrav!

Kaj se godi po svetu

Svetovni položaj je ostal enako napet kakor je že nekaj časa. Zapored prirejajo letos vse države izredno velike manevre, kjer hočejo prekusiti svoje bojne sile. Pravkar so se končali ruski manevri. Z velikim pompom so napovedani nemški. Tudi Francija ne zaostaja in je pravkar zaključila velike manevre, a v tekmi se trudijo seveda tudi male države, da pokažejo in izmerijo svojo bojno silo.

Medtem na obeh glavnih bojiščih v potokih teče kri. Zlasti krvava je vojna

Na Daljnem vzhodu,

kjer so sicer Japonci dosegli nekaj uspehov, a nastane pri tem vprašanje, v kakšnem razmerju so ti uspehi z velikanskim številom žrtev.

Pred kratkim je bilo videti, da bodo Japonci na severnem bojišču obkolili celih 5 kitajskih divizij, toda Kitajci se tako vztrajno in hrabro branijo, da so ta načrt preprečili. V skrajni stiski so namreč kitajske čete južno od Pekinga odprle vse zatvornice na prekopi in rekah ter tako povzročile velikansko poplavo. S tem so Kitajci rešili 55.000 vojakov, ki jim je grozila obkolitev.

Po štiridnevni strašni borbi je bila končno japonska ofenziva južno Pejpinga (Pekinga) ustavljena in so se kitajske čete po ljutih bojih morale umakniti dalje proti jugu.

V splošnem je kitajska obramba silno žilava in povzroča Japoncem mnogo preglavic. Zlasti je udarno kitajsko topništvo in letalstvo.

Nemški prsti

V Honkong je prispel bivši predsednik upravnega odbora nemške narodne banke in nekdanji nemški poslanik v Washingtonu Hans Luther. Kakor poročajo, se namerava ustaviti v vzhodnem delu Kitajske, nato pa odpotovati v japonsko prestolico Tokio.

Razumljivo je, da tak človek v takih okoliščinah ne potuje za kratek čas, zato pa Kitajci tega gosta niso prav nič veseli.

V Ameriki

je kitajski poslanik Vang posredoval pri predsedniku Rooseveltu, da bi ukinitl svoječasno prepoved glede izvoza orožja iz Zedinjenih držav na Kitajsko. O razgovorih ni bilo izdano nobeno uradno poročilo, vendar bo iz zadržanja Amerike v kitajsko-japonskem sporu kmalu mogoče spoznati njih vsebino in pomen.

V Španiji

hoče general Franco pred Madridom zbrati novih 100.000 tujih vojakov. Španska nacionalistična vlada je kupila od neke sredozemske sile zopet 12 podmornic, na katerih so ostali tuji mornarji v španski službi.

Francov brat je v važni politični misiji bival te dni v Nemčiji in je sedaj prispel v Rim. Po zanesljivih poročilih je njegova naloga, zagotoviti španskim nacionalistom še nadaljnjo pomoč Nemčije in Italije.

Na španskih bojiščih samih trajajo večji in manjši boji dalje, posebnih dogodkov pa ta teden ni bilo. Pred kratkim se je v Neaplju vkrvalo za Tripolis 231 italijanskih častnikov in 2791 podčastnikov in vojakov, baje zato, da bi pomnožili italijansko posadko v Libiji. Tudi v italijansko vzhodno Afriko je odpotovalo več oddelkov. Francoska poročila zatrjujejo, da so vse te čete določene za Španijo v pomoč generalu Francu.

Iz Rusije

prihajajo zopet poročila o nadaljnjih aretacijah in obsodbah. Bržkone bo v kratkem obsojena na smrt gospa Arosed, žena bivšega ruskega poslanika v Pragi. Baje je sodelovala v gibanju Trockega.

Več sodih razprav proti separatistom je bilo v zadnjih dneh po Ukrajini, Beli Rusiji, Hareliji,

Mongoliji in Georgiji. Vsi, ki se jim dokažejo sabotažna dejanja ali rovarjenje v vojski v tem smislu, da naj bi se armada v primeru kake vojne uprla, so obsojeni na smrt in se smrtna obsodba nad njimi tudi brez odloga izvrši.

Nemškim manevrom

bo prisostvoval, kakor smo že prej omenili, letos tudi Mussolini. S tem hočeta Italija in Nemčija tudi na zunaj naglasiti svojo ideološko povezanost in poudariti zavezništvo obeh fašističnih držav.

Vse, kar moremo torej povedati o razvoju dogodkov po širokem svetu v zadnjem tednu, hrumi v boju in puhti v krvi. Pri tem pa diplomatje čudovito lepo in ganljivo govore — o miru med narodi.

Nova ustava v Avstriji

Avstrijski kancelar dr. Šušnik je v Inomestu pred kratkim v velikem govoru med drugim izjavil, da dobi Avstrija v kratkem novo ustavo, ki jo bodo proglasili prihodnje leto.

Poleg tega je povedal, da je bilo letos s 1. februarjem ustavljeno sprejemanje novih članov v avstrijsko domovinsko fronto.

Kmetška mladina

V zimsko društveno delo

Po letošnjem gospodarsko kaj neveselem letu se nam zopet z naglico bliža jesen in za njo zima, tisti čas, ko nam mir v narodi in odmor v telesnem delu narekujejo, da poglobimo in pospešimo duhovno, prosvetno delo v naših vrstah.

Marsikaj hudega nas je zadelo v tem letu. Toča, neurja, poplave in viharji so nam uničevali pridelke, strele so vžigale domove naših očetov! Nobeno neurje in nobena strela pa ne more uničiti duševnih sadov v naših srcih. Naj se le zgrinjajo nad nami sovražni oblaki, naj pada po nas bič jeze naših nasprotnikov! Naj nam grmadijo pred mlade noge nasipe ovir in preganjanj, vse to ne zaustavi zmagovitega pohoda kmetške mladine!

Prepričan sem, dragi tovariši in tovarišice, da ste z menoj vred vsi istih misli, namreč:

Bolj ko nas bodo nasprotniki stiskali, bolj ko nam bodo odrekli temeljne človečanske pravice, bolj nas bodo utrdili v boju. Postali bomo kakor hrastje v viharju. Kar je bolnega in majavega, naj le odpade, kar ni za borbo, naj izgine! Toliko močnejše in toliko bolj udarne bodo potem naše prečiščene vrste. Kakor se zlato preskusi v ognju, tako se pravi kmetški borec prekalj v topilnici preganjanja in trpljenja za našo vzvišeno, nepremagljivo idejo kmetške pravičnosti!

Zato s ponosom zremo nazaj in z neomahljivo vero gledamo v bodočnost. Delo ki nas čaka, sicer ni lahko, zato pa se ga lotevamo s toliko večjo verno. Saj vemo, da prinaša to delo rešitev, slovo in prospeh naši vasi, ki je in ostane življenjsko jedro naroda.

Ko bodo tedaj utihnile za nekaj časa zunanje manifestacije naše misli, ki je kljub vsem oviram zmagovito pridobivala na tisoče src v času naših delovnih tekem, se bomo zopet posvetili izobraževalnemu delu v knjižnicah in čitalnicah. S predavanji, sestanki in razgovori bomo širili in utrjevali ter izpopolnjevali svoje znanje, si bistrili in čistili pojme ter se tako pripravljali za težke borbe, ki nas še čakajo. S pevskimi vajami in nastopi, z gledališkimi

igrami bomo plemenitili duha in srce ter pokazali, da je slovenska vas tudi kulturno v živi rasti, da kulturo zna ceniti, sprejemati in jo z ljubezijo gojiti.

Z zabavnimi družabnimi večeri bomo končno poskrbeli tudi za razvedrilo. Kajti noben lok ne sme biti prenapet. Po resnem delu je človek potreben tudi razvedrilnega odmora, ki osveži duha in srce.

Tako nam bo torej tudi jesenski in zimski čas doba priprav in zorenja, doba dela in rasti — za zmago in napredek slovenske vasi.

Beričevo

Naše Društvo kmetških fantov in deklet priredi v nedeljo 26. septembra v Kmetškem domu trgateg grozdja s sledečim sporedom: Ob 1. uri pop. zbirališče pred Kmetškim domom, od koder se bo formiral spredov po okoliških vaseh, vabeč na trgateg. Ob 3. uri slavnostna otvoritev trgatve z nagovorom župana in njegovega fajnika. Trta je letos bogato obrodila in pod njo se bodo sukali veseli pari, za kar bodo skrbele naše pridne viničarke. Fantje in dekleta, v nedeljo vsi v Beričevo! Nasvidenje v Kmetškem domu!

Mlatič

Cvetke najboljšega katoliškega dnevnika

Kaj bolj vleče?

Slovenec, 19. septembra:

»Tečaj za naše dopisnike. Tečaja za naše ki bo jutri 20. t. m., naj se udeležijo le tisti, ki so dobili še posebna osebna vabila. — Druge bomo še posebej povabili na drugi tečaj. — Brez osebne vabila nima nihče vstopa. — »Propagandni oddelek.«

Iz prečitane se vidi strah pred veliko udeležbo. Za duhovne vaje pa so jezuiti poslali na 1000 vabil in poleg tega še preko časopisov povabili vse učitelje, pa jih je prišlo samo 14. Tu se jasno vidi, kaj bolj privlači pobožnost našega dobrega ljudstva.

Slovenski materi v album

19. septembra:

»Ob lojterskem vozu vzdihuje mamica, stara, vela, kmečka, nekje iz lepe Dolenjske. — Čemu jočete, saj bo sin kmalu spet doma! — Kaj sin, ampak konji! Kaj če se bodo prehladili, kaj če jih bodo zamenjali.« Dostojnost mi zabranjuje kakršen koli komentar!

Mešano področje

19. septembra:

»Odkar smo dobili Jugoslovani in Slovenci svoje prvo lastno misijonsko področje...« Kako si bodo jugoslovanske vere (pravoslavni, katoliški in muslimani) razdelile misijonsko področje, sem resnično radoveden!

Frtaučku Gustl

19. septembra:

»Kar je pametnih Iblančanov, se še zmeri sempake pu časopisih ujedaja. U Belgrade sa pa gvišen že zdauni na naš kuldvor puzabil.«

Ta pa dobro pozna svoje Pappenheimove!

Tri litre stročjega fižola

Pretekli teden, ravno na dan Marije 7 žalosti, sem jo mahnil čez kozjanske hribe. Med potjo sem si ogledal Hoschekove gozdove, ki so bili razlašeni po agrarni reformi in daní na razpolago vsem revnim kmetom za preskrbo s kurjavo in stavbenim lesom. Videl sem, da so ljudje na splošno silno zadovoljni in da jim letos ne bo treba prezebatí čez zimo. Napeljali so si

okrog nizkih bajt toliko dry, da segajo klastre preko dimnikov. Čujem, da vlada tudi povsod drugod slično zadovoljstvo, kjer so bili veleposesniški gozdovi razlašeni v korist malega kmeta.

Stopil sem naprej proti Kozjem in prišel do Buč. Strahotno razdejanje po njivah, travnikih, sadovnjakih in vinogradih je uničilo kmetom vse pridelke. Pa prav vse. Posebna komisija je ugotovila 100% škodo. Toda škoda presega uradno ugotovitev, ker so sadovnjaki in vinogradi uničeni za več let in ne bodo rodili ničesar. Ljudje se hranijo z gnilim krompirjem.

Obrnili so se na vse strani za pomoč. Kdo ne bi pomagal največjim revežem. No in dobili so do sedaj na primer takele podpore, kar je hvalevredno in tudi posnemanja priporočljivo:

Družina 5 članov je prejela, da se prehrani čez zimo, tri litre stročjega fižola in 5 kumare. Ta plemenita pomoč naj bi nadomestila 100% škodo, ki jo je kmet s petčlansko družino pretrpel ob zadnji vremenski katastrofi.

Te velike socialne akcije bodo ostale gotovo trajno zapisane v zgodovini.

Akcija za nov kolodvor v Ljubljani

»Delavska pravica«, ki stoji prav blizu odločujočih faktorjev in se pri njih tudi tiska, piše o akciji za nov ljubljanski kolodvor z ocvirki za beljeno pikanterijo takole:

Akcija za nov ljubljanski kolodvor bo najbrž kmalu zaspala po zgledu vseh drugih »akcij«, ki se porajajo za razne prepotrebne stvari zadnje čase v Sloveniji. Pisali so, da mora postati poglabitev kolodvora »narodna zadeva« — potem bo morda uspeh. Sedaj se pa že čita, da bo treba vso stvar napraviti — stopnjema, češ da je izvršitev načrta (100 mil. din) naenkrat — predraga. Čudno je to! Pri nas v Sloveniji dvigamo zadnja leta vse mogoče »akcije«: za bolnišnico, za medicinsko fakulteto, za tehnično fakulteto, za to in ono cesto ali železnico itd. Skoraj za vsako pero je že treba »akcije«. Dobimo pa na vse »pritisk« komaj kaj več kot — figo. Od drugod ne slišimo o nobenih »akcijah« in »narodnih zadevah«, ampak samo o načrtih in o odobrenih kreditih pa o polaganju temeljnih kamnov in o otvoritvah. Zakaj taka razlika?

Po tej sledi tale:

Za 280.000 din je bil oškodovan OUZD v Zagrebu v nekaj urah. Urad je iskal zemljišče za neko svojo stavbo. Za to je zvedel član ravnateljstva ing. Sladoljev po svoji funkciji. Uradu je ponujala zemljišče neka posestnica za 250 tisoč din. Urad se je pogajal. Zemljišče je kupil ing. Sladoljev za zahtevano vsoto in ga še isti dan prodal uradu za 530.000 din. Pogodba in prepis v zemljiški knjigi — vse je bilo opravljeno v enem dnevu. Če je cel krasen zaslužek ostal g. inženirju, ni še ugotovljeno in znano.

Za to pa sledi tale:

1200 milijonov bo treba za novo normalnotirno železniško progo Kraljevo—Banjaluka. Vsi načrti so že gotovi. Proga bo zgrajena v petih letih. — Na prepotrebno najkrajšo zvezo Slovenije z morjem pa lahko čakamo še 100 let, čeprav bi bila zanjo potrebna le desetinka gornje vsote.

Jaz ne vem, komu se tukaj v glavi vrti — ali meni, ali tistemu odločujočemu gospodu poslancu, ki je na shodu obljubil oskubljenim Belokranjem, da se začne z gradbo železniške proge zveze Slovenije z morjem že drugi teden?

Dopisnikom pri »Delavski pravici« bom hvalen, če mi pomagajo ta voz razvozlati.

Salame, salame!

V neki občini na Dolenjskem so blagoslovili še ne dolgo od tega ne novi, ampak star na zeleno »prestrihan« občinski dom in s tem dali »kontrol« bivšemu občinskemu odboru, bivšemu

županu in kar je prav za prav najvažnejše, dali so »kontrol« starim občinskim puhom.

Da je velika slavnost blagoslovitve starega, z zeleno farbo prestrihanega občinskega doma izpadla tako učinkovito, gre največ zaslug g. županu, ki se je, dasi na tiho, potrudil okrog mesarjev in milostno naprosil za požrtjivo kar cel jerbas kranjskih klobas, po katerih pa se komaj še Dunajčanom in mogoče tistim, ki so okrog Dunaja hodili, sline cedijo. V Šmarčnem pri Litiji ob takih velikih slavnostih in sličnih prilikah ne žulimo tega domačega pridelka, ampak pridejo v poštev kvečjem salame!

Vojnik

Nedelja je Gospodov dan. Posebno pa še moram naglasiti, da je bila nedelja dne 29. avgusta t. l. posvečena vojniškemu farnemu patronu sv. Jerneju, torej vojniška lepá nedelja.

O tej procesiji, ki se vrši na ta dan in po njeni starodavni tradiciji, sem že na tem mestu enkrat omlatil.

Župan trga Vojnika g. R. Mikuž je dal občinske kapele postaviti točno na mesta, kjer so se postavljale že stoletja. Radi postavljanja teh kapel se je morala vršiti izredna občinska seja, kateri je prisostvoval sam sreski načelnik iz Celja. Zaključilo se je tako, da se imajo kapele postaviti na svoja starodavna mesta.

Kakor Ribnici, Lembergu, imamo tudi v Vojniku take Lenteke, Anzeke, Micke in Urške, ki hočejo na vsak način bika v turn spraviti.

Veste kaj so si izmislili? Saj mi ne boste verjeli. No, pa vam vseglah povem. Rekli so, da naj ima vojniška procesija pet evangelijev. Bog mi ne zarajtaj to v greh, ker njih misli ponavljam, ne mislim pa kakor je Bog v nebesih, z njimi grešiti.

Postavil se je peti evangelij. Radovedno smo se povpraševali, kateri je ta evangelij? Ali je Lukežev ali Matevžev ali kateri? Pet evangelijev veren kristjan ne pozna. Neki gospod častiljive starosti je rešil situacijo in rekel, ker je Lenta postavil ta oltar, pa naj bo Lentov evangelij.

Na žalost, življenje petega Lentekovega vojniškega evangelija ni bilo dolgo. V teku petih minut se je začel razdirati. Ne vem pa, kdo je imel prste vmes.

Torej Lentekove kapele ni več. Procesija je prišla mimo prave kapele, ki stoji pri hiši našega župana, ki je bil izvoljen na opozicijski listi. Čudno! Procesija je šla mimo.

Naš g. župnik je pri tej procesiji samo asistiral. Vodil jo je novocerkovski g. dekan. Procesija se pri tej kapeli ni ustavila in se ni pel določen evangelij.

Župnik Vodušek, ki je to cerkev postavljaj, ni rabil velike železne blagajne za spravljanje bogastva v denarju, ni rabil velikih kašč, v katerih bi plesnelo več let staro suho meso, ni rabil na široko raztegnjene hleve, v katerih bi mukala dvajsetglava goveja živina, ni uporabljal za svojo komoditeto eden do dva para konj, da bi se prevažal z bahatim zapravljičkom ali »landauerjem«, temveč je postavil vernim in mirnim Vojničanom (ne pa nemirnim, kakor to navaja »Slovenec« z dne 31. avgusta t. l.) lep Božji hram, ter v njem združeval ljubezen do bližnjega in do Boga.

Vera peša. Kaj bo, kaj bo, če se Brdavs ne ukroti?

Samo kdor mnogo ve, lahko danes uspešno bojuje življenjski boj in tekmuje s svetom. Dober list te pouči o gospodarstvu, socialnih, političnih in kulturnih vprašanjih vsak teden sproti. Sebi torej koristiš, če naročiš, pazljivo čitaš in točno plačuješ tak dober list, ki je za slovensko podeželje samo „Kmeti list“, edini nesebični borec za veljavo in pravice slovenske vasi.

Oproščen

Pred novomeškim sodiščem se je vršila preteklo soboto razprava zoper Jožeta Mraka, učitelja v Starem trgu pri Črnomlju. Državni tožilec je sestavil zoper njega obtožnico, v kateri ga obtožuje, da je svoji ženi Marti pomagal k samomoru 11. oktobra lanskega leta in da se je ob neki priliki izrazil, da je treba »te svinje pobiti in postreliti«.

Med drugimi pričami je bil povabljen na razpravo tudi črnomaljski poslanec dr. Jure Koce, ki naj bi izpovedal najbolj obremenilne stvari zoper obdolženca.

Razprava je trajala ves dopoldan. Obtoženca je branil novomeški odvetnik g. dr. Trošt. Gospoda dr. Jureta Koceja ni bilo na razpravo.

Sodišče je Jožeta Mraka oprostilo vsake krivde in kazni za obe očitani dejanji.

Nad 10.000 vlagateljev
štejemo v svoj delokrog.

Od 3—5%

Vam obrestujemo prihranke, ki jih naložite pri nas.

Kratkoročna posojila

dajemo pod ugodnimi pogoji.

Za vse naše obveznosti

jamči z vsem premoženjem in davčno močjo Dravska banovina.

TRANILNICA DRAVSKE BANOVINE
LJUBLJANA

Vinska letina

Po Banatu in Dalmaciji ima letošnji mošt razmeroma malo sladkorja. Vina bodo imela največ po 95 do 11 stopenj alkohola nasproti 11 do 13 v lanskem letu.

Kakor je videti, bo treba tam letošnje vino porabiti v glavnem za izdelovanje vinskega žganja.

Tudi iz Splita poročajo, da letos vinska letina ne bo posebno ugodna. Ker je bilo vse leto dovolj in preveč dežja, je grozdje dozorelo, mošt pa bo imel razmeroma malo sladkorja.

Napad na sreskega načelnika

V Samoboru se je pred kratkim na sreskem načelnstvu ponovno zglasil odslovljeni občinski tajnik podvrške občine Marijan Potočnjak. Čeprav so ga uradniki skušali odsloviti, si je vendar priboril vstop v sobo sreskega načelnika.

Ob vstopu v sobo je tajnik takoj napadel sreskega načelnika in po kratkem ruvanju začel streljati nanj. Zadel ga je v leva pljuča tik nad srcem.

Po srditem naporu so uradniki Potočnjaka končno razorožili, sreski načelnik pa je bil nevarno ranjen prepeljan v zagrebško bolnico.

Za varčevanje

Na nedavni seji varčevalne in nadzorne komisije, ki je razpravljala o bodočem češkoslovaškem proračunu, je predsednik vlade dr. Hodža med drugim opozoril, da stopa češkoslovaška proračunska politika v svojo najbolj resno fazo, dasi se je vladi posrečilo postaviti češkoslovaško gospodarstvo na zdrave in trdne temelje. Novi proračunski predlog bo sicer uravnovešen, vendar bi bilo prav, ako bi se začela polagoma izvajati politika zdravega varčevanja.

Bog ve, kdaj bomo slišali enako resno besedo še kje drugje? Seveda pa moramo povedati, da je poudarek v Hodžerovem govoru na besedi zdravo varčevanje. Tisti namreč, ki pri dinarjih stiska, a meče na drugi strani milijone skozi okno, nima pravice govoriti o varčevanju.

Domači dogodki

× **Pot domov.** Truplo pred kratkim umrlega ravnatelja Kmetijske posojilnice dr. Janka Kersnika, ki je začasno počivalo na pokopališču pri Sv. Križu v Ljubljani, so zadnje sredo ob udeležbi najožjih sorodnikov prepeljali domov na Brdo in ga položili v rodbinsko grobnico. Naj bo zaslužnemu možu sladke večni sen v objemu rodne grude!

× **Vesti vojnih dobrovoljcev.** Društvena pisarna Sreske organizacije vojnih dobrovoljcev, ki se nahaja v Frančiškanski ulici št. 10, posluje od septembra dalje vsak dan razen nedelj in praznikov od 18. do 19. ure. — Dne 3. oktobra t. l. odkrijemo vojni dobrovoljeci spominsko ploščo svojemu pokojnemu tovarišu, dobrovolju-heroju inženirju Ivanu Gosarju na njegovi rojstni hiši v Stari Loki. Opozorjamo že sedaj vse vojne dobrovoljce in našo javnost na to spominsko prireditvev. Pokojni Gosar je bil med dobrovoljci in vsemi Slovenci, ki so pomagali ustvarjati Jugoslavijo, eden največjih herojev.

× **Na Ružičkem vrhu** pri Sv. Juriju ob Ščavnici je utonil v mlaki 4letni posestnikov sin Srečko Mir. Padel je z vozička, ne da bi bil to kdo opazil. Ko so ga pogrešili in poiskali, je bil že mrtev.

× **Visoko priznanje knjigi:** »Dobrovoljci kladivarji Jugoslavije«. Po dvorni dami gospe Franji Tavčarjevi je bila izročena Nj. Vel. kraljici Mariji knjiga »Dobrovoljci kladivarji Jugoslavije«. Z zahvalo za knjigo z najvišjega mesta je bila sreska organizacija vojnih dobrovoljcev v Ljubljani obveščena, da je Nj. Vel. kraljica Marija blagovolila odrediti, da se 10 knjig razdeli med višje razrede ljubljanskih srednjih šol. Razdelitev bo izvršil prosvetni oddelek banske uprave. Poleg že številnih najlepših ocen in pohval doma in na tujem so dobili vojni dobrovoljci za svoje krasno, znamenito in res monumentalno delo lepo priznanje z najvišjega mesta.

× **Obupana služkinja.** V Rušah se je vrgla pod mariborski vlak služkinja Adela Verstnik, ki je služila v Mariboru pri svoji teti. Kaj je dekletu, ki se je že pred časom skušalo usmrtiti z lizolom, pognalo v ta korak, ni znano.

Aga Kan, delegat Indije, ki je bil pred kratkim v Ženevi izvoljen za predsednika skupščine Društva narodov.

× **Jesenski plemenski sejem rodovniške govede pinegavske pasme v Ormožu** bo v soboto, dne 25. t. m. predpoldne na sejmišču. Na ta sejem bo prignanih večje število dobre plemenske živine, predvsem plemenskih bikcev od 12 do 24 mesecev starosti. Vsem interesentom je na ta način dana izredna priložnost za nabavo res dobre plemenske živine. Vse nadaljnje informacije daje brezplačno Zveza selekcijskih društev v Ormožu.

× **Teden Rdečega križa** traja od 19. do 25. septembra.

× **Letošnji pridelek koruze** znaša letos v naši državi 500 tisoč vagonov.

× **Groba vrata.** V Ljubljani je sredi zrele moške dobe po dolgem bolehanju umrl ravnatelj državnega moškega učiteljskega Nande Marolt. Ugonobila ga je jetika, ki si jo je bil nakopal med svetovno vojno. S pokojnim je legel v grob sposoben vzgojitelj, idealen tovariš in vzoren narodni delavec. Vsi, ki smo ga poznali, ga ohranimo v toplem spominu, spoštovani družini pa izrekamo iskreno sožalje.

× **V Partinju v Slov. goricah** je Neža Ploč iz Sv. Jurija pred kratkim prenočevala na skednju posestnika Ivana Ornika v senu. Med spanjem se je reva z glavo tako zarila v seno, da se je zadušila. Bila je božjastna in so jo najbrž ponoči napadli krči ter tako povzročili smrtno nesrečo.

× **Malaria** se je zadnje čase zanesla v nekatere kraje Slovenije. Bržkone so jo zanesli vojaki, ki so služili svoj kadrski rok v Južni Srbiji. Zlasti je sedaj razširjena ta bolezen med šolsko mladino v okolici Maribora. Vsi pričakujemo, da poklicane zdravstvene oblasti store vse za zatiranje te nevarne bolezni.

× **Uredba o prodaji nezatrošarinjenega sladkorja za slajenje mošta.** »Službene Novine« so te dni objavile uredbo o prodaji nezatrošarinjenega sladkorja za slajenje vinskega mošta. Državne tovarne bodo prodajale denaturirani sladkor za vinski mošt vsem onim vinogradnikom in kmetom, ki bodo predložili potrebna dovoljenja, izdana od pristojnih finančnih direktij. Dobili bodo največ po 4 kg sladkorja za vsakih 100 litrov mošta. Pogoje za izdajanje teh dovoljenj in določbe o kontroli pri uporabi tega sladkorja o predpisal finančni minister s posebnim pravilnikom.

× **Dinamitno patrono** si je zatlačil v usta 44letni banovinski cestar Filip Tašler na cesti med vasjo Skale in Slovenjgradcem. Patrona mu je glavo popolnoma odtrgala od trupla. Pri mrliču so našli pismo, naslovljeno na banovinskega cestnega nadzornika. Kaj je Tašler pisal, poročila ne povedo. Pravijo samo, da vzrok strašnega samomora še ni znan.

Schauer Dolfe:

Miha Vošnjak

— oče slovenskega združništva

(Nadaljevanje.)

Toda kmalu so dalekovidnejši voditelji spoznali, da zgolj z narodnimi manifestacijami ne bodo Slovenci dosegli uresničenja svojega političnega programa in da je zato treba v slovenskem političnem življenju poudarjati tudi gospodarski moment. Gospodarske razmere so bile namreč skrajno neugodne. Slej ko prej je gospodarsko neprimerno močnejši narodni nasprotnik pridobival na terenu in več ali manj sistematično potiskal našo narodnostno mejo na severu vedno bolj in bolj proti jugu in si gradil svoj znani most do Jadrana. Skominalo ga je po slovenskem ozemlju, ki je bilo in je privlačno za sosede ne samo radi svojih naravnih krasot, marveč v prvi vrsti radi njegove izredno važne zemljepisne lege, ki mu daje zato tudi zelo velik gospodarski pomen.

Saj to ozemlje, ki je naseljeno po Slovincih, tvori najkrajši dostop do severnega Jadrana, torej k morju, h kateremu nujno težijo vsi srednjeevropski narodi. Odtod važnost in pomembnost slovenske zemlje ter veliko zanimanje in stremljenje drugih narodov, pridobiti si politični, posebno pa gospodarski vpliv in oblast nad njo.

Izredno težak in celo neugoden pa je bil položaj našega kmetijskega ljudstva. Leto 1848. je sicer res prineslo posameznikom osebno svobodo ter rešilo našega kmeta podložništva, naprtilo mu je pa plačevanje odškodnine za doseženo zemljiško odvezo. Z zakonom je bilo namreč določeno, da ni treba

plačati odškodnine za razveljavitev iz podložniške obveze in gosposkine pravice izvirajočih osebnih prejemkov, dočim mora kmet povrniti graščakom odškodnino za na zemljišču bremeneče dajatve in pristojbine.

Znani naš kulturno-politični zgodovinar, dr. Ivan Prijatelj, je opisal tedanje gospodarske razmere takole: »To mizerijo slovenskega naroda (mišljeno je v političnem pogledu) v začetku nove ustavne dobe je dopolnjevalo še skrajno slabo materialno stanje ljudstva. V kosteh so mu tlačale še vse slabe posledice pred kratkim minule tlačanske dobe, v kateri je bil Slovenec hlapec in gospodar njegov — Nemeč. Revni kmet se je čutil po dolgi navadi še vedno privezanega na borno, skopo grudo; o podjetnosti in industriji ni bilo niti sledu. Tu kakor v trgovini je gospodoval še vedno tujec«.

Bremena, nastala z agrarno reformo, pogoste slabe letine, težko ter slabo vnovčevanje kmetijskih pridelkov ter končno tudi dejstvo, da se kmet ni mogel živeti v nove razmere, so povzročile, da je kmetijsko gospodarstvo čim dalje bolj propadalo. Kmet je iskal posojilo in ker ga ni mogel dobiti v denarnih zavodih, ki so bili povečini v rokah nemških nacionalnih krogov, se je pač zatekel k premožnejšim ljudem, ki so posojali le proti pretiranim, oderuškim obrestim in so čakali ugodne prilike, da so pognali kmeta, ki ni mogel v redu in ob času vrniti posojila, z domače grude. Za male, sramotno nizke kupnine je prešlo tako veliko naših kmečkih gospodarstev v roke vaških oderuhov, ki so bili vrhutega še po pretežni večini tujerodci. Nazorno slika ustanovitelj ptujske posojilnice, dr. Franjo Jurtela, tedanje obupne gospodarske razmere našega kmetijskega življa v ptujski okolici.

»V Ptujju in okolici so živeli ljudje, ki so posojevali med letom Haložanom denar, dajali pa tudi razni živež — za vinski pridelek. V jeseni po trgatvi moral je Haložan navadno ves svoj vinski pridelek pripeljati v Ptuj ali okolico upniku-oderuhu. Ta je določil, kaj in koliko je med letom dobil Haložan posojila in zrna, kake obresti ima plačati, koliko vina ima dati Haložan za posojen denar in prevzeti živež, koliko za dobroto. Bog obvaruj, da bi bil Haložan ugovarjal proti obračunu, katerega mu je oderuh napravil in predložil. Tožba, eksekucija, prodaja posestva bi bila sledila za vsakega. Redkokdaj je pripeljani vinski pridelek zadostoval za pokritje cele terjatve, katero je naračunal oderuh Haložanu. Navadno je še ostala terjatev, za katero si je dal oderuh podpisati zadolžnico z visokimi obrestmi in katera se je tudi vknjižila na stroške Haložana na njegovo posestvo. Težko je bilo najti v Haložah posestvo, na katerem bi ne imel ta ali oni ptujski oderuh vknjiženih po več terjatev. Sledile so druga drugi, leto za letom. Ako se je vprašalo dolžnika, kako so nastale vknjižene terjatve, je znal malokateri povedati, kaj je prejel od oderuha, kako mu je ta vsako leto zaračunal odrajtano vino in koliko je znašala dobrota, katero je oderuh redno pri vsakem obračunu zahteval. Pač pa se je pokazalo, da se je ena in ista terjatev celo dvakrat in trikrat dolžniku zaračunila in kot dolg zapisala v drugo in tretjo zadolžnico. Haložani so bili do glave zadolženi; oderuhi so pridno tožili, eksekvirali, prodali in tudi kupovali prodana posestva. Nekateri oderuhi so imeli v Haložah posestev, da jim niso znali imena ne števila. Prebivalstvo Halož je postalo popolnoma apatično, ker ni moglo dobiti od nikod denarne pomoči v stiski«. (Dalje.)

× **Porod na mrtvaškem odru.** Neka mlada kmetica v Lubešici blizu Varaždina je delala na polju. Bila je v drugem stanu in ji je domov grede nenadoma postalo slabo. Zgrudila se je. Domači so ji prihiteli na pomoč. Poskusili so vse, da bi jo spravili k zavesti, pa je bil ves njihov trud zaman. Misleč, da je umrla, so jo preoblekli in položili na mrtvaški oder. V torek, ko so se pripravljali na pogreb, je pa navidezno mrtva kmetica porodila mrtvega sinčka. Lahko si mislimo, kakšna groza je obšla ljudi ob tem nenavadnem prizoru!

× **Izvoz grozdja** iz naše države je letos v primeri s prejšnjimi leti močno nazadoval. Medtem ko smo lani izvozili 50 vagonov svežega grozdja, je bilo letos iz Novega Sada doslej izvoženega samo 4 vagona.

× **Število slepcev** v naši državi je razmeroma precej visoko in znaša 12 tisoč oseb. Največji zavod za slepe imamo v Zemunu. Ta Zavod za slepe je hkratu največja ustanova te vrste v vsej južnovzhodni Evropi.

× **Znamenita knjiga:** »Dobrovoljci kladivarji Jugoslavije« — beograjsko »Vreme« jo naziva v svoji oceni: »Kapitalno delo na slovenačkom jeziku« — se naroča pri Sreski organizaciji vojnih dobrovoljcev v Ljubljani in se lahko osebno dvigne v društveni pisarni v zgoraj naznačenem času. Odjemalci knjige, ki je še niso plačali, se vljudno naprošajo, da to store čim prej.

× **»Križ kraž«,** časopis s slovenskimi križankami je začel izhajati v Ljubljani. Izdaja ga Josip Daneš, član Nar. gledališča, ureja pa Rajko Kos. Uredništvo in uprava je v Vegovi ulici 12/I. Slovenci nismo imeli do 1. septembra, ko je prva številka izšla, svojega lastnega tovrstnega čtiva, zato so se vrinile tujejezične, največ nemške izdaje. »Križ-kraž« ima v vsaki številki od 12—15 križank, po eno nagradno, gledališko rubriko in za diletantske odre po eno stran veselih nastopov, ki jih piše Josip Daneš. List izhaja vsakega prvega in 15. v mesecu, naročnikom se pošilja po pošti; dobi se pa v vseh trafikah po ceni din 250 za komad. Prihodnja številka bo izšla 1. oktobra z nagradno križanko tvrdke Tičar v Ljubljani. — Casopis, ki je bil simpatično sprejet, toplo priporočamo!

× **Sv. Bolfenk pri Središču.** (Smrtna kosa). Dne 12. septembra je za vedno preminul, komaj 22 let star posest. sin Alojz Tomažič iz Lačavesi, po kratki a mučni bolezni. Kako je zaradi svojega mirnega značaja fant bil pri ljudeh priljubljen je pričal njegov lep pogreb. Ob odprtem grobu se je v imenu Društva kmetijskih fantov in deklet, katerega član je bil pokojnik, od njega poslovil tovariš predsednik in cvetlice so zagrnile njegovo gomilo. Naj mu bo lahka gruda, žalujoči materi, sestram in sorodnikom pa naše sožalje!

× **Svinjski sejem v Mariboru.** Na zadnji svinjski sejem v Mariboru je bilo pripeljanih 393 svinj. Cene so se gibale takole: mladi prašiči, 5—6 tednov stari, 75 do 100 din komad, 7—9 tednov stari 85—110 din, 3—4 mesece stari 130—170 din, 5—7 mesecev stari 210—340 din, 8—10 mesecev stari 350—440 din, 1 leto stari 630—780 din komad, 1 kg žive teže 6—750 din, 1 kg mrtve teže 9—11 din.

× **V Kneževu** je pogorela državna tvornica prediva in znaša škoda 350 tisoč dinarjev.

Živinski sejmi

Na zadnji živinski sejem v Mariboru je bilo prignanih 10 konjev, 15 bikov, 170 volov, 506 krav in 17 telet; skupaj 718 komadov. Cene so bile sledeče za 1 kg žive teže: debeli voli 450 do 575 din, poldebili voli 375 do 5—, plemenski voli 330 do 450, biki za klanje 330 do 450, klavne krave, debele 375 do 480, plemenske krave 320 do 4—, krave za klobasarje 220 do 350, molzne krave 325 do 4—, breje krave 3— do 350, mlada živina 370 do 5—, teleta 450 do 6— din. Prodanih je bilo 437 komadov.

Žrebanje srečk

Rdečega križa

Pri žrebanju, ki se je vršilo dne 14. septembra t. l., so bile amortizirane sledeče serije: 798, 1075, 1095, 1153, 1215, 1226, 1613, 1846, 2432, 2555, 2701, 3156, 3367, 3412, 4153, 4367, 4448, 4508, 4861, 4912, 5092, 6623, 6693, 7094, 7474, 7522, 8375, 8670, 8996, 9843.

Večje dobitke so zadele naslednje serije: ser. 3004 šte. 82 din 25.000; ser. 9071 šte. 34 din 1.000; ser. 2045 šte. 53 din 500; ser. 8849 šte. 98 din 500; ser. 6748 šte. 25 din 200; ser. 7132 šte. 83 din 200; ser. 7666 šte. 47 din 200; ser. 8155 šte. 85 din 200; ser. 8529 šte. 1 din 200.

Po 50 dinarjev so zadele naslednje serije: ser. 527 šte. 100; ser. 636 šte. 20; ser. 1483 šte. 89; ser. 1637 šte. 29; ser. 1678 šte. 82; ser. 2119 šte. 43; ser. 2703 šte. 18; ser. 2997 šte. 16; ser. 4014 šte. 31; ser. 4129 šte. 21; ser. 4308 šte. 79; ser. 5262 šte. 10; ser. 5378 šte. 97; ser. 5832 šte. 29; ser. 5861 šte. 67; ser. 5964 šte. 45; ser. 6735 šte. 58; ser. 6760 šte. 29; ser. 7850 šte. 76; ser. 9993 šte. 100.

Sejmi

26. septembra: pri Sv. Barbari v Halozah.
27. septembra: v Studencu pri Krškem, Kranju, Kranju, Podbukovju, Središču.
28. septembra: v Kámniku, Ormožu, Mariboru, Dol. Lendavi.
29. septembra: v Škofji Loki, Lescah, Mengšu, Novi vasi, Mirni peči, Ljubljani, Tržiču, Rovtah, Dovje-Mojstrani, Grosupljem, Drnovem, Strigovi, Vranskem, Marenbergu, Pilštanju, Šoštanju, Gor. Lendavi, Veržeju.
30. septembra: v Črnomlju, Vrhniku, Vačah, Vel. Gabru, Turnišču.
1. oktobra: v Ptujju, Mariboru, v Podčetrtku, v Trbovljah.
2. oktobra: v Domžalah, Kamniku, Škofji Loki, Tržiču, Brezicah, Celju, Hrastniku-Dolu, Mariboru, Prevaljah, Sevnici, Trbovljah, Križevcih.

Vrednostni papirji

2½ % Vojna škoda	Din 408—40950
7 % investicijsko posojilo	Din 92—94
7 % Drž. hipotek. banke	Din 97—100
6 % begluške	Din 76—77
4 % agrarne	Din 53—54
7 % Blair posojilo	Din 84—85
8 % Blair posojilo	Din 93—94
Privilegirane agr. banke	Din 200—202

Kmetijski hranilni in posojilni dom

reg. zadr. z neomejeno zavezo

v Ljubljani, Tavčarjeva ulica 1

Telefon št. 28-47

Rač. pošt. hran. št. 14.257

Brzjavni: Kmetiskidom

Račun pri Narodni banki

Eskontuje menice

**Daje kratko-
ročna posojila**

**Izvršuje
ostale denarne posle**

Zaupajte denar domačemu zavodu!

Nove vloge
vsak čas razpoložljive obrestuje
po 4%,
vloge proti odpovedi — 5%
Za vse vloge nudi popolno varnost
Otvorja tekoče račune

»**EKONOM**« osrednja gospodarska zadruga v Ljubljani, Kolodvorska ulica 7. Nudi po najnižjih cenah vse vrste deželnih pridelkov, najfinejšo domačo in banaško moko, koruzo, krmila, specerijsko blago itd.

VELIKA ZALOGA

vseh vrst umetnih gnojil, modre galice, trboveljskega in splitskega portland cementa ter vseh vrst zidne opeke kakor tudi krovcev tovarn »ILOVAC«, Karlovac, »Bohn«, Vel. Kikinda in Jelovšek, Vrhnika.

Hranilne knjižice

raznih denarnih zavodov kupujemo proti takojšnjemu plačilu v gotovini. Sporočite najnižjo ceno na upravo lista pod šifro »Gotovina 88«.

TISKOvine

vseh vrst trgovske, uradne, reklamne, časopisne, knjige, večbarvni tisk hitro in poceni

TISKARNA MERKUR

LJUBLJANA, GREGORČIČEVA ULICA 25
TELEFON ŠTEV. 25-52